

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra extinsă)
17 septembrie 2003*

Mara Messina
împotriva
Comisiei Comunităților Europene

„Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 — Acces la documente — Nedivulgarea conținutului unui document emis de un stat membru fără acordul prealabil al acestui stat”

Cauza T-76/02

În cauza T-76/02,

Mara Messina, cu domiciliul la Napoli (Italia), reprezentată de M. Calabrese, avocat,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnii U. Wölker, V. Di Bucci și P. Aalto, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a deciziei Comisiei prin care i se refuză reclamantei accesul la anumite documente cu privire la un regim de ajutoare de stat care a făcut obiectul Deciziei Comisiei din 2 august 2000 [Ajutoare de stat N 715/99 — Italia (SG 2000 D/10574)],

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a patra extinsă),

compus din doamna V. Tiili, președinte, domnii J. Pirrung, P. Mengozzi, A. W. H. Meij și M. Vilaras, judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 aprilie 2003,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre

Cadrul juridic

1 Articolul 255 CE prevede:

„1. Orice cetățean al Uniunii și orice persoană fizică sau juridică, care are reședința sau sediul într-un stat membru, are drept de acces la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei, sub rezerva principiilor și condițiilor care vor fi stabilite în conformitate cu alineatele (2) și (3).

2. Principiile generale și limitele care, din motive de interes public sau privat, reglementează exercitarea dreptului de acces la documente, se stabilesc de către Consiliu, hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 251, în următorii doi ani de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam.

[...]”

2 Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei (JO L 145, p. 43, Ediție specială 01/vol. 03, p. 76) definește principiile, condițiile și limitele, bazate pe motive de interes public sau privat, ale dreptului de acces la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei, prevăzut la articolul 255 CE, astfel încât să garanteze un acces cât mai larg posibil la documente, stabilește norme care să permită exercitarea cât mai facilă posibil a acestui drept și vizează promovarea unor bune practici administrative privind accesul la documente.

3 Articolul 2 din Regulamentul nr. 1049/2001 prevede:

„1. Orice cetățean al Uniunii și orice persoană fizică sau juridică având reședința sau sediul social într-un stat membru are drept de acces la documentele instituțiilor, sub rezerva principiilor, condițiilor și limitelor definite de prezentul regulament.

[...]

3. Prezentul regulament se aplică tuturor documentelor deținute de o instituție, adică întocmite sau primite de către aceasta și aflate în posesia acesteia, în toate domeniile de activitate ale Uniunii Europene.

[...]”

4 Articolul 3 din Regulamentul nr. 1049/2001 prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[...]

(b) prin „terț” se înțelege orice persoană fizică sau juridică ori entitate exterioară instituției în cauză, inclusiv statele membre, celelalte instituții și organe comunitare sau necomunitare și țările terțe.”

5 Articolul 4 din Regulamentul nr. 1049/2001, care definește excepțiile la dreptul de acces menționat anterior, prevede următoarele:

„[...]

2. (2) Instituțiile resping cererile de acces la un document în cazul în care divulgarea conținutului ar putea aduce atingere protecției:

[...]

— procedurilor judiciare și consultanței juridice;

— obiectivelor activităților de inspecție, de anchetă și de audit,

cu excepția cazului în care un interes public superior justifică divulgarea conținutului documentului în cauză.

[...]

4. (4) În cazul documentelor terților, instituția consultă terții pentru a stabili dacă se poate aplica o excepție prevăzută la alineatul (1) sau (2), cu excepția cazului în care există certitudinea că documentul trebuie sau nu trebuie divulgat.

5. (5) Un stat membru poate solicita unei instituții să nu divulge conținutul unui document emis de acesta fără acordul său prealabil.

[...]”

Faptele aflate la originea litigiului și a procedurii

6 Reclamanta este asistentă universitară la facultățile de drept ale Universităților din Salerno și din Napoli (Italia).

7 Având ca proiect pregătirea unui studiu privind efectele ajutoarelor de stat asupra întreprinderilor din regiunile defavorizate din sudul Italiei, aceasta a solicitat, prin scrisoarea din 4 decembrie 2001, în temeiul Regulamentului nr. 1049/2001, accesul la anumite documente privind un regim de ajutoare de stat considerat, după o examinare preliminară, ca fiind compatibil cu piața comună prin Decizia Comisiei din 2 august 2000 [Ajutoare de stat N 715/99 — Italia (SG 2000 D/10574)]. Astfel, reclamanta a solicitat, în special, accesul la corespondența dintre autoritățile italiene și Comisie din cadrul procedurii de examinare a regimului menționat anterior, la procesul-verbal al reuniunii dintre aceste autorități și serviciile acestei instituții, care a avut loc la Bruxelles, la 16 mai 2000, și la recomandarea prin care Comisia a propus, în conformitate cu articolul 18 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88] din Tratatul CE (JO L 83, p. 1, Ediție specială 08/vol. 01, p. 41), modificări utile regimului de ajutoare în cauză, în ipoteza în care recomandarea menționată anterior nu ar fi cuprinsă în vreunul din documentele menționate anterior.

8 Prin scrisoarea din 19 decembrie 2001, Comisia a respins cererea reclamantei. Pentru a justifica refuzul privind accesul, instituția a făcut referire la motivele celor două hotărâri pronunțate de Tribunal și, mai precis, la cele conținute la punctele 86-90 ale Hotărârii din 14 decembrie 2000, Ufex și alții/Comisia (cauza T-613/97, Rec. p. II-4055) și la punctele 67 și 68 ale Hotărârii din 11 decembrie 2001, Petrie și alții/Comisia (cauza T-191/99, Rec. p. II-3677). Astfel, Comisia a invitat reclamanta să adreseze cererea sa autorităților italiene precizând, în același timp, că, în ceea ce o privește, nu ar avea nimic de obiectat cu privire la divulgarea scrisorilor pe care aceasta însăși le trimisese acestor autorități.

9 Prin scrisoarea din 14 ianuarie 2002, reclamanta a adresat Comisiei o cerere de confirmare, în conformitate cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1049/2001.

10 După ce, prin scrisoarea din 1 februarie 2002, a informat reclamanta cu privire la prelungirea cu cincisprezece zile a termenului prevăzut pentru prelucrarea cererii sale, Comisia nu a furnizat, în cele din urmă, niciun răspuns anume la cererea de confirmare, atitudine care se consideră un răspuns negativ, în conformitate cu articolul 8 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1049/2001.

11 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 18 martie 2002, reclamanta a introdus prezenta acțiune. Printr-un act separat datat în aceeași zi, în temeiul articolului 76a din Regulamentul de procedură al Tribunalului, reclamanta a introdus o cerere de judecare a cauzei în procedură accelerată, care a fost respinsă prin Decizia din 11 aprilie 2002.

12 Ca răspuns la o corespondență adresată de Comisie la 30 aprilie 2002, prin care erau invitate să comunice dacă erau de acord sau nu să îi fie transmise reclamantei documentele solicitate, autoritățile italiene au indicat, prin scrisoarea din 16 mai 2002, că aprobau refuzul privind accesul reclamantei.

13 Procedura scrisă s-a încheiat la 1 august 2002.

14 În temeiul articolului 14 din Regulamentul de procedură și la propunerea Camerei a patra, Tribunalul a decis, după ascultarea părților în conformitate cu articolul 51 din regulamentul menționat anterior, trimiterea cauzei în fața unui complet de judecată extins.

15 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a patra extinsă) a hotărât deschiderea procedurii orale.

16 Prin scrisoarea din 3 martie 2003, reclamanta a solicitat, în special, redeschiderea procedurii scrise pentru a putea expune motive noi, întemeiate pe elemente de fapt, survenite după încheierea procedurii menționate, precum și un timp mai important alocat susținerilor orale.

17 Ca răspuns la această scrisoare, s-a hotărât, în special, să se respingă cererea de redeschidere a procedurii scrise și să i se solicite reclamantei, pe de o parte, să comunice Tribunalului documentele cu privire la noile fapte pretinse și, pe de altă parte, să precizeze pe scurt, în scris, conținutul noilor motive invocate.

18 Reclamanta a răspuns acestei solicitări la 24 martie 2003 prin prezentarea unei note, cu data de 21 martie 2003, în care aceasta a invocat patru noi motive de anulare.

19 Între timp, prin scrisoarea primită la grefa Tribunalului la 21 martie 2003, Comisia a indicat că i-a transmis reclamantei, prin scrisoarea din 20 martie 2003, documentele pe care le redactase în cadrul examinării regimului de ajutoare în cauză. Această comunicare se referea la scrisorile adresate autorităților italiene la 22 decembrie 1999, 7 martie și 29 mai 2000, menționate efectiv în cererea inițială de acces, formulată de reclamantă, ultima scrisoare referindu-se, în special, la desfășurarea reuniunii din 16 mai 2000, la Bruxelles, menționată la punctul 7 de mai sus. Potrivit Comisiei, această transmitere ar face ca acțiunea să rămână fără obiect în ceea ce privește documentele menționate anterior. Pe de altă parte, Comisia a precizat faptul că nu putuse transmite reclamantei corespondența care îi fusese adresată de autoritățile italiene în cadrul examinării regimului de ajutoare în cauză din cauza refuzului oricărei divulgări, exprimat de către acestea din urmă în scrisoarea din 16 mai 2002. Având în vedere această evoluție, Comisia a propus ca reclamanta să fie interogată cu privire la intenția sa de a-și menține sau nu acțiunea.

20 Prin scrisoarea din 26 martie 2003, reclamanta a solicitat ca ședința prevăzută la 3 aprilie 2003 să se desfășoare astfel cum s-a convenit. La 27 martie 2003, reclamanta a solicitat să i se comunice scrisoarea autorităților italiene din 17 februarie 2003, ca urmare a

unei întrebări a Comisiei cu privire la o cerere de acces formulată de o întreprindere italiană și în care era exprimată opoziția acestora față de comunicarea unor documente identice cu cele solicitate de către aceasta, cerere care a fost admisă.

21 În ședința din 3 aprilie 2003, au fost ascultate susținerile orale ale părților, precum și răspunsurile acestora la întrebările Tribunalului.

Pretențiile părților

22 Reclamanta concluzionează că Tribunalul trebuie:

— să anuleze Decizia din 19 decembrie 2001 prin care i-a fost respinsă cererea inițială de acces;

— să anuleze respingerea implicită a cererii sale de confirmare;

– să oblige Comisia la plata cheltuielilor de judecată.

23 Comisia concluzionează că Tribunalul trebuie:

– să respingă acțiunea;

– să oblige reclamanta la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la obiectul litigiului

24 Trebuie să se constate faptul că, în cadrul desfășurării prezentei proceduri, Comisia a comunicat reclamantei documentele menționate la punctul 19 de mai sus, ceea ce a condus la o modificare a datelor inițiale ale litigiului.

25 În cadrul ședinței din 3 aprilie 2003, reclamanta a declarat că, prin această comunicare, cererea sa de acces era parțial îndeplinită, în ceea ce privește documentele emise de Comisie și, în consecință, a renunțat la pretențiile sale cu privire la anularea refuzului de acces la aceste documente. De asemenea, aceasta a renunțat la primele trei noi motive, invocate în nota sa din 21 martie 2003 și întemeiate pe încălcarea principiului bunei administrări, prevăzut la articolul 4 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1049/2001, și, respectiv, a principiului egalității de tratament. Tribunalul a luat act de aceste renunțări în procesul-verbal de ședință.

26 În schimb, reclamanta și-a menținut pretențiile în anularea deciziei Comisiei prin care i-a fost refuzat accesul la documentele redactate de autoritățile italiene, precum și motivele de anulare întemeiate pe încălcarea dispozițiilor articolului 2 alineatele (1) și (3), coroborat cu articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1049/2001, astfel cum se menționează în cererea sa, și pe încălcarea articolului 4 alineatul (5) din același regulament, astfel cum este prevăzut în nota sa din 21 martie 2003.

27 Este necesar să se examineze, mai întâi, motivul întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001.

Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001

Argumentele părților

28 În ceea ce privește elementul nou pe care este întemeiat acest motiv, reclamanta susține că, după ce a aflat că Secretarul General al Comisiei autorizase comunicarea în favoarea unei întreprinderi italiene a unor documente aferente examinării unui alt regim de ajutoare de stat, aceasta a transmis din nou Secretarului General al Comisiei cererea sa. Prin scrisoarea din 11 noiembrie 2002, coroborată cu scrisoarea autorităților italiene din 16 mai 2002, menționată la anexa 2 din duplică, răspunsul acestuia din urmă ar constitui o nouă motivație a refuzului de acces contestat, justificând prezentarea unui motiv nou.

29 În această scrisoare din 11 noiembrie 2002, Secretarul General al Comisiei ar fi refuzat din nou comunicarea documentelor solicitate, având în vedere existența prezentei proceduri și motivând faptul că autoritățile italiene se opuseseră divulgării documentelor pe care acestea le transmiseseră Comisiei în cadrul examinării regimului de ajutoare în cauză.

30 În ceea ce privește motivul de fond, reclamanta atrage atenția, în primul rând, asupra faptului că scrisoarea Ministerului italian al activităților de producție din 16 mai 2002 este semnată de către un director general și indică, în continuare, că „are îndoieli asupra faptului că semnătura unuia dintre (numeroșii) directori ai unuia dintre (numeroasele) ministere ale unui stat membru este suficientă pentru a angaja acest stat” în ceea ce privește caracterul excepțional al competenței care este oferită acestuia din urmă prin articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001.

31 De asemenea, reclamanta pretinde că autorul scrisorii menționate mai sus se limitează să constate și să aprobe refuzul de acces adresat de Comisie și nu solicită în mod expres nedivulgarea documentelor solicitate. Această atitudine nu ar exclude eventualitatea unei decizii ulterioare a Comisiei, opusă celei care face obiectul prezentei acțiuni.

32 În aceste circumstanțe, asimilând scrisoarea respectivă exercitării de către statul italian a puterii care îi este conferită, în temeiul articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001, de a solicita nedivulgarea documentelor solicitate și, prin

urmare, considerând-o ca un obstacol în calea divulgării, Comisia ar fi comis o eroare evidentă de apreciere și ar fi încălcat articolul menționat anterior.

33 În scrisoarea sa din 21 martie 2003 și în ședință, Comisia a indicat că nu a putut transmite documentele solicitate, emise de autoritățile italiene, din cauza refuzului exprimat de acestea din urmă în scrisoarea din 16 mai 2002, refuz exprimat, de asemenea, în scrisoarea din 17 februarie 2003 privind aceleași documente, și că articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001 fusese respectat în totalitate în speță. Competența recunoscută statelor membre prin acest articol s-ar explica prin menținerea normelor naționale privind accesul la documente, care nu trebuie să poată fi eludate prin intermediul dispozițiilor Regulamentului nr. 1049/2001. Aceasta a afirmat, de asemenea, că nu este de competența Tribunalului să controleze refuzul privind divulgarea, exprimat de un stat membru, nici din motive formale, nici pe fond, și a subliniat faptul că Tribunale amministrativo regionale del Lazio (Tribunalul administrativ regional din Lazio) validase, prin ordonanța din 25 iulie 2001, refuzul exprimat de administrația italiană față de o cerere de acces la documentele menționate anterior, formulată în aprilie în același an de anumite întreprinderi.

Aprecierea Tribunalului

34 În primul rând, trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 48 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul de procedură, este interzisă invocarea de motive noi pe parcursul procesului, cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de fapt și de drept care au apărut în cursul procedurii.

35 În speță, este evident faptul că, în cadrul duplicii, Comisia a precizat că a adresat autorităților italiene, la 30 aprilie 2002, întrebări cu privire la cererea de acces prezentată de reclamantă, pentru a afla dacă erau sau nu de acord să îi fie transmise acesteia din urmă documentele solicitate, și că, ulterior, a primit răspunsul autorităților menționate anterior, exprimând, prin scrisoarea din 16 mai 2002 (anexa 2 din duplică), aprobarea lor privind refuzul accesului pentru persoana în cauză.

36 Este necesar să se considere că aceste informații, care au apărut în timpul procedurii și pe care reclamanta nu era în măsură să le cunoască printr-un alt mijloc, constituie fapte noi care autorizează prezentarea motivului întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001, observându-se faptul că pârâta nu a contestat, în cadrul ședinței, admisibilitatea motivului menționat anterior.

37 În continuare, este necesar să se sublinieze că, în cursul procedurii, Comisia a transmis reclamantei scrisorile pe care le adresase autorităților italiene cu privire la regimul de ajutoare în cauză și și-a menținut refuzul de a comunica documentele emise de aceste autorități, invocând, cu titlu de motivație complementară, obiecția la orice divulgare exprimată de acestea din urmă în cele două scrisori din 16 mai 2002 și din 17 februarie 2003.

38 Este important să se sublinieze că dreptul de acces la documentele instituțiilor, prevăzut la articolul 2 din Regulamentul nr. 1049/2001, se referă la toate documentele deținute de către o instituție, și anume formulate sau primite de aceasta și aflate în posesia sa, în conformitate cu articolul 2 alineatul (3).

39 Astfel, instituțiile pot fi obligate, după caz, să comunice documente emise de terți, aceștia din urmă cuprinzând, în special, statele membre, în conformitate cu definiția noțiunii de „terț” de la articolul 3 litera (b) din Regulamentul nr. 1049/2001.

40 Cu toate acestea, din articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001, rezultă că, dintre terți, statele membre fac obiectul unui tratament special. Într-adevăr, această dispoziție conferă statului membru competența de a solicita unei instituții să nu divulge documente emise de acesta fără acordul său prealabil.

41 Este necesar să se sublinieze, în acest stadiu, că formularea articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001 constituie transpunerea Declarației nr. 35 anexată actului final al Tratatului de la Amsterdam, potrivit căreia Conferința stabilește că principiile și condițiile formulate la articolul 255 CE vor permite unui stat membru să solicite Comisiei sau Consiliului să nu comunice unor terți un document emis de acest stat fără acordul său prealabil. După cum a subliniat Comisia în mod corect în cadrul ședinței, această competență conferită statelor membre prin articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001 se explică prin faptul că regulamentul menționat anterior nu are nici ca obiect, nici ca efect modificarea legislațiilor naționale în materie de acces la documente [considerentul (15) din Regulamentul nr. 1049/2001].

42 În prezenta cauză, este evident că, prin scrisoarea din 30 aprilie 2002, Comisia a adresat autorităților italiene întrebări pentru a afla dacă acestea erau sau nu de acord cu transmiterea corespondenței schimbate cu instituția către reclamantă, numele acesteia fiind menționat în mod expres în scrisoarea respectivă. În această privință, este necesar să se observe că această consultare a autorităților italiene era în mod evident necesară, în măsura în care cererea de acces a reclamantei se referea la documente transmise instituției înainte de data intrării în vigoare a Regulamentului nr. 1049/2001.

43 Prin scrisoarea din 16 mai 2002, transmisă Comisiei sub forma unei scrisori din partea Reprezentanței Permanente a Republicii Italiene pe lângă Uniunea Europeană la 17 mai 2002 (anexa 2 din duplică), G. Visconti, director general în cadrul Ministerului italian al activităților de producție, a luat act de refuzul de acces deja comunicat reclamantei de Comisie în scrisoarea sa din 19 decembrie 2001 și a aprobat refuzul.

44 Reclamanta pretinde că, asimilând scrisoarea din 16 mai 2002 exercitării de către statul italian a puterii care îi este conferită, în temeiul articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001, de a solicita nedivulgarea documentelor solicitate și, prin urmare, considerând-o ca un obstacol în calea divulgării, Comisia a comis o eroare evidentă de apreciere și a încălcat articolul menționat anterior.

45 În nota sa din 21 martie 2003, reclamanta a comunicat, în primul rând, „îndoielile” sale cu privire la competența semnatarului scrisorii din 16 mai 2002 în exercitarea competenței conferite Republicii Italiene prin articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001.

46 În această privință, trebuie amintit faptul că, în conformitate cu jurisprudența Curții, nu este de competența Comisiei să se pronunțe cu privire la repartizarea competențelor pe baza normelor instituționale ale fiecărui stat membru (Hotărârea Curții din 12 iunie 1990, Germania/Comisia, cauza C-8/88, Rec. p. I-2321, punctul 13).

47 De asemenea, trebuie amintit faptul că, în cadrul unei acțiuni în temeiul articolului 230 CE, instanța comunitară nu este competentă să hotărască cu privire la legalitatea unui act adoptat de o autoritate națională (Hotărârea Curții din 3 decembrie 1992, Oleificio Borelli/Comisia, cauza C-97/91, Rec. p. I-6313, punctul 9, și Hotărârea Tribunalului din 15 decembrie 1999, Kesko/Comisia, cauza T-22/97, Rec. p. II-3775, punctul 83).

48 În aceste condiții, nu îi revenea Comisiei sarcina să se pronunțe cu privire la competența autorului scrisorii din 16 mai 2002, având în vedere dreptul italian, pentru a emite, în temeiul articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001, o obiecție cu privire la divulgarea documentelor solicitate de către reclamantă, ci îi revenea doar să verifice dacă scrisoarea în cauză era, la prima vedere, cea a unui stat membru, în sensul dispoziției menționate anterior (Hotărârea Kesko/Comisia, citată anterior, punctul 84). Primind o scrisoare emisă de Ministerul italian al activităților de producție, însoțită de o scrisoare transmisă din partea Reprezentanței Permanente a Republicii Italiene pe lângă Uniunea Europeană, care făcea referire în mod explicit la scrisoarea Comisiei din 30 aprilie 2002, la prima vedere, Comisia avea, prin urmare, dreptate să considere că primise, la prima vedere, din partea Republicii Italiene o obiecție cu privire la comunicarea documentelor solicitate de către reclamantă, în conformitate cu articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001.

49 În orice caz, trebuie să se evidențieze faptul că, după ce și-a formulat cererea în termeni dubitativi în nota din 21 martie 2003, ca răspuns la o întrebare expresă adresată de Tribunal în timpul ședinței, reclamanta a declarat că este în incapacitatea de a indica autoritatea care, în opinia sa, ar fi competentă, în Italia, pentru a pune în aplicare competența definită la articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001, proba lipsei de competență a autorului scrisorii din 16 mai 2002 nefiind așadar prezentată.

50 Reclamanta invocă, în al doilea rând, faptul că scrisoarea din 16 mai 2002 nu conține expresia unui refuz explicit de comunicare a documentelor solicitate, ceea ce ar implica în mod necesar punerea în aplicare a articolului 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001.

51 În această privință, este necesar, mai întâi, să se observe că din conținutul scrisorii menționate anterior rezultă în mod clar că aceasta din urmă constituie răspunsul la scrisoarea Comisiei din 30 aprilie 2002, referitoare la acțiunea introdusă de către reclamantă în urma refuzului de acces comunicat acesteia și care solicită autorităților italiene o luare de poziție în privința divulgării documentelor solicitate de către reclamantă.

52 În continuare, este necesar să se sublinieze că formularea acestei scrisori din 16 mai 2002 se explică doar prin contextul în care aceasta se înscrie, și anume existența prealabilă a unui refuz de acces adresat reclamantei de către Comisie, și că, având în vedere substanța scrisorii în cauză, nu există nicio ambiguitate cu privire la caracterul negativ al răspunsului autorităților italiene și, prin urmare, cu privire la obiecția acestora, în conformitate cu articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001, la orice divulgare a documentelor redactate de către acestea în cadrul examinării regimului de ajutoare în cauză. Pe lângă aprobarea expresă a refuzului de acces adresat reclamantei de către Comisie, autoritățile italiene au indicat că respinseseră deja două cereri de acces referitoare la aceleași documente ca cele solicitate de reclamantă, formulate în aprilie și în decembrie 2001 de întreprinderi italiene și avocatul reclamantei, care a acționat în nume propriu.

53 În aceste condiții, nu este necesar să se ia în considerare scrisoarea autorităților italiene din 17 februarie 2003, ca răspuns la o solicitare a Comisiei cu privire la o cerere de acces formulată de o întreprindere italiană și care exprimă obiecția acestora cu privire la comunicarea acelorași documente ca cele solicitate de către reclamantă.

54 Având în vedere toate motivele precedente, este necesar să se considere că, în speță, Comisia nu a comis o eroare vădită de apreciere și nu a încălcat articolul 4 alineatul (5) din Regulamentul nr. 1049/2001.

55 În cele din urmă, este necesar să se sublinieze că respectiva competență acordată statelor membre de a solicita nedivulgarea documentelor lor unor terți fără acordul lor prealabil se înscrie în cadrul excepțiilor la dreptul de acces la documentele instituțiilor, prevăzute la articolul 4 din Regulamentul nr. 1049/2001.

56 Având în vedere obiecția autorităților italiene, astfel cum rezultă din scrisoarea din 16 mai 2002, cu privire la comunicarea către reclamantă a documentelor redactate în cadrul examinării regimului de ajutoare în cauză, respingerea cererii de acces, în ceea ce privește documentele menționate anterior, apare ca justificată din punct de vedere legal, observându-se faptul că reclamanta a contestat, în speță, doar realitatea obiecției autorităților respective cu privire la transmiterea documentelor menționate anterior.

57 În aceste condiții, fără a fi necesar să se pronunțe cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea dispozițiilor articolului 2 alineatele (1) și (3), coroborat cu articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1049/2001, acțiunea trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

58 În temeiul articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, în conformitate cu alineatul (3) al aceluiași articol, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată, în cazul în

care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere sau din motive excepționale.

59 În speță, după cum a constatat mai sus Tribunalul, acțiunea trebuie respinsă în ceea ce privește anularea deciziei Comisiei prin care era refuzat accesul la documentele emise de Republica Italiană. Pe de altă parte, trebuie amintit faptul că reclamanta a renunțat la acțiunea sa în ceea ce privește anularea refuzului de acces la documentele redactate de Comisie, care i-au fost transmise la 20 martie 2003.

60 Totuși, Tribunalul observă că, pe de o parte, Comisia a consultat tardiv autoritățile italiene și, pe de altă parte, că aceasta nu a comunicat reclamantei documentele pe care le-a redactat cu ocazia examinării regimului de ajutoare în cauză decât după introducerea acțiunii și după mai mult de cincisprezece luni de la depunerea cererii inițiale de acces.

61 Având în vedere comportamentul Comisiei, Tribunalul apreciază că este necesar, în temeiul articolului 87 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, să oblige instituția pârâtă la plata propriilor cheltuieli de judecată, precum și la jumătate din cele efectuate de reclamantă.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra extinsă)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Reclamanta suportă jumătate din propriile cheltuieli de judecată. Comisia este obligată să suporte propriile cheltuieli de judecată, precum și jumătate din cele efectuate de reclamantă.

Tiili

Pirrung

Mengozzi

Meij

Vilaras

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 17 septembrie 2003.

Grefier
H. Jung

Președinte
V. Tiili